Perustuslakivaliokunta

Torstai 31.5.2018 klo 8.00—9.05, 9.23—11.53 ja 12.20—14.06

Läsnä
puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk (1, 2, 3, 5, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Maria Guzenina sd (1, 2, 6, 7, 8) (3 osittain)
jäsen Anna-Maja Henriksson r (7, 8) (3, 4, 6 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (1, 2, 5, 7, 8) (3, 4, 6 osittain)
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä sin (4, 5, 7, 8) (3, 6 osittain)
jäsen Antti Kurvinen kesk (4, 5, 7, 8) (3, 6 osittain)
jäsen Mia Laiho kok (1, 2, 3, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Markus Lohi kesk (1, 2, 3, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Leena Meri ps (1, 2, 3, 5, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Ville Niinistö vihr (1, 2, 5, 6, 7, 8) (3, 4 osittain)
jäsen Juha Rehula kesk (1, 2, 5, 7, 8) (3, 4, 6 osittain)
jäsen Wille Rydman kok (1, 2, 5, 6, 7, 8) (3, 4 osittain)
jäsen Arto Satonen kok (3, 4, 6 osittain)
jäsen Ville Skinnari sd (1, 2, 3, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Matti Torvinen sin (5, 7, 8) (3, 4, 6 osittain)
varajäsen Maarit Feldt-Ranta sd (1, 2, 3, 5) (4, 6 osittain)
varajäsen Lasse Hautala kesk (4, 5) (3, 6 osittain)
varajäsen Mats Löfström r (7, 8) (3, 4, 6 osittain)
varajäsen Ben Zyskowicz kok (1, 2, 3, 7, 8) (4, 6 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 14 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

Valmis
5.2

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien arvonlisäverokustannusten korvaamista sekä eräitä rahoitusratkaisuja koskien

Hallituksen esitys HE 16/2018 vp
Hallituksen esitys HE 15/2018 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi PeVP 50/2018 vp, A 3

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 22.5.2018 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta jatkoi asian yksityiskohtaista käsittelyä.

Käsiteltiin kappaleet 90 ja 91.

Valiokunnan sihteeri jakoi pohjaa täydentävän muistion kappaleista 90—93.

Ed. Zyskowicz ehdotti, että kappaleesta 90 poistetaan muut kuin viimeinen virke ja että kappaleesta 91 poistetaan muut kuin ensimmäinen virke. Ehdotukset raukesivat kannattamattomina.

Muutettiin kappale 90 kuulumaan muistion mukaisena seuraavasti:

"Rahoituslakiehdotuksen 6 §:n 3 momentin rahoituksen tarkistusperustetta menettelyineen ei ole määritelty niin, että se tosiasiallisesti vastaisi perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisten riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitustarvetta ja täyttäisi myös perustuslain säännökseen sisältyvän lailla säätämisen vaatimuksen. Myöskään poikkeustilanteita koskevat menettelysäännökset 7 ja 8 §:ssä eivät riittävän yksiselitteisesti toteuta perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla (ks. PeVL 26/2017 vp) perustuslain 22 §:ään perustuvaa valtion vastuuta huolehtia siitä, että maakunnilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään myös poikkeustilanteissa. Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että myös valtiovarainvaliokunnan mielestä tulisi harkita sitä, että valtiontalouden kehyksiin jätetään riittävä jakamaton varaus kattamaan mahdollista sosiaali- ja terveydenhuollon menojen ennakoitua nopeampaa kasvua (ks. VaVL 5/2018 vp, s. 16). "

Muutettiin kappale 91 kuulumaan muistion mukaisena seuraavasti:

"Perustuslakivaliokunta pitää sinänsä selvänä, että valtion on viime kädessä turvattava oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin tilanteessa, jossa maakunnalla ei ole tähän taloudellisia edellytyksiä. Valiokunta katsoo, että siltä osin kuin ehdotettavissa poikkeustilanteita koskevissa menettelysäännöksissä ei edellytetä riittävällä tavalla valtiota toteuttamaan tätä vastuuta, muodostuu sääntely perustuslain kannalta ongelmalliseksi. Valiokun-

nan mielestä sääntelyyn liittyvät ongelmat rinnastuvat osaltaan aikaisemmasta valinnanvapausesityksestä annetussa lausunnossa käsiteltyihin niin sanottuihin markkinahäiriötilanteisiin liittyviin ongelmiin. Tuolloin valiokunta kiinnitti erityistä huomiota siihen, että markkinapuutetilanteen toteamismenettely oli hallinnollisesti varsin raskas menettely palveluiden saatavuuden turvaamiseen (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 41)."

Kokous keskeytettiin kello 9.05 ja sitä jatkettiin kello 9.23.

Jatkettiin yksityiskohtaista käsittelyä.

Käsiteltiin kappaleet 92—137.

Valiokunnan sihteeri jakoi pohjaa täydentävän muistion kappaleesta 92.

Ed. Zyskowicz ehdotti, että kappale 92 poistetaan ja että kappale 93 poistetaan. Ehdotukset raukesivat kannattamattomina.

Hyväksyttiin kappaleet 93—115 ja 118—137 pohjan mukaisina.

Valiokunta totesi, että käsittelyä jatketaan kappaleita 90—93 koskevan muistion pohjalta.

Muutettiin kappale 92 kuulumaan seuraavasti:

" Perustuslakivaliokunta katsoo, että perustuslain 19 §:n 3 momentti ja 22 § huomioon ottaen ei ole mahdollista säätää turvaamisvelvollisuuden toteuttamisen kannalta olennaisesta ja välttämättömästä rahoituksen viimesijaisesta, poikkeustilanteita koskevasta harkintavallasta menettelysäännöksissä siten, ettei sääntely asianmukaisesti turvaa vähimmäisedellytyksiä sille, että maakunnat kykenisivät toteuttamaan perusoikeudet perustuslain edellyttämällä tavalla (ks. myös PeVL 26/2017 vp, s. 38). Valiokunta toteaa pitävänsä edellä todetuista syistä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevaa maakuntien rahoitussääntelyä perustuslain kannalta ongelmallisena. Maakuntien rahoituslakiehdotuksen 6 §:n 3 momentti ja muut poikkeusmekanismit eivät ole perusoikeuksien turvaamiseksi riittäviä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on muutettava rahoituslain sääntelyä siten, että se turvaa asianmukaisesti ja täsmällisin säännöksin riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoituksen ja poikkeustilanteissa maakunnan edellytykset perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen. Tämä on edellytyksenä sille, että laki maakuntien rahoituksesta voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta jakaa lisäksi valtiovarainvaliokunnan ilmaiseman huolen maakuntien rahoituksen yleisen tason riittävyydestä (VaVL 5/2018 vp, s. 9)."

Päätettiin poistaa kappaleen 116 kolme viimeistä virkettä.

Päätettiin korvata kappaleen 117 toiseksi viimeisen virkkeen sanan "momenttia" tilalle sanat "momenttiin sisältyvää harkintavaltaa".

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2018 vp
Asiantuntijalausunto HE 30/2018 vp PeV 31.05.2018 lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, oikeusministeriö Asiantuntijalausunto A 4
Asiantuntijalausunto HE 30/2018 vp PeV 31.05.2018 professori (emeritus) Raimo Lahti Asiantuntijalausunto B 4
Asiantuntijalausunto HE 30/2018 vp PeV 31.05.2018 professori Sakari Melander Asiantuntijalausunto C 4
Asiantuntijalausunto HE 30/2018 vp PeV 31.05.2018 professori Kimmo Nuotio Asiantuntijalausunto D 4
Asiantuntijalausunto HE 30/2018 vp PeV 31.05.2018 professori Juha Lavapuro Asiantuntijalausunto E 4

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, oikeusministeriö, liite
- professori (emeritus) Raimo Lahti, liite
- professori Sakari Melander, liite
- professori Kimmo Nuotio, liite

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- professori Juha Lavapuro, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 34/2018 vp
Asiantuntijalausunto HE 34/2018 vp PeV 31.05.2018 tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto Asiantuntijalausunto A 5

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Kokous keskeytettiin kello 11.53 ja sitä jatkettiin kello 12.20.

---

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien arvonlisäverokustannusten korvaamista sekä eräitä rahoitusratkaisuja koskien

Hallituksen esitys HE 16/2018 vp
Hallituksen esitys HE 15/2018 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi PeVP 50/2018 vp, A 3

Jatkettiin yksityiskohtaista käsittelyä.

Käsiteltiin kappaleet 138—152.

Valiokunnan sihteeri jakoi pohjaa täydentävän muistion kappaleesta 138.

Hyväksyttiin kappaleet 139, 140 ja 142—152 pohjan mukaisina.

Muutettiin 138 kappale kuulumaan seuraavasti: "Huolimatta 54 §:ään ehdotetusta alihankinnan rajoituksesta sääntely toiselta palveluntuottajalta hankittavista palveluista on perustuslain 124 §:n kannalta ongelmallisen väljää. Alihankinta voisi säädöstekstin mukaan lähtökohtaisesti koskea kaikkia 18 §:ssä tarkoitettuja suoran valinnan palveluita. Esityksen perusteluista (s. 277) käy kuitenkin ilmi, että suoran valinnan palveluntuottaja voi hankkia omaa toimintaansa täydentäviä palveluita. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on täsmennettävä sääntelyä perusteluissa esitetyn mukaisesti tai määriteltävä laissa ne perusteet, joiden mukaan suoran valinnan palveluntuottaja voi hankkia toiselta palveluntuottajalta palveluja. Tällaisen täsmennyksen tekeminen on edellytyksenä sille, että valinnanvapauslakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä."

Muutettiin kappaleen 141 toiseksi viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: "Sääntelyä tulee valtiosääntöoikeudellisista syistä täsmentää niin, että siitä käy yksiselitteisesti ilmi asianmukaisen valvonnan kohdistuminen myös alihankkijoiden toimintaan."

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 1.6.2018 kello 8.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala